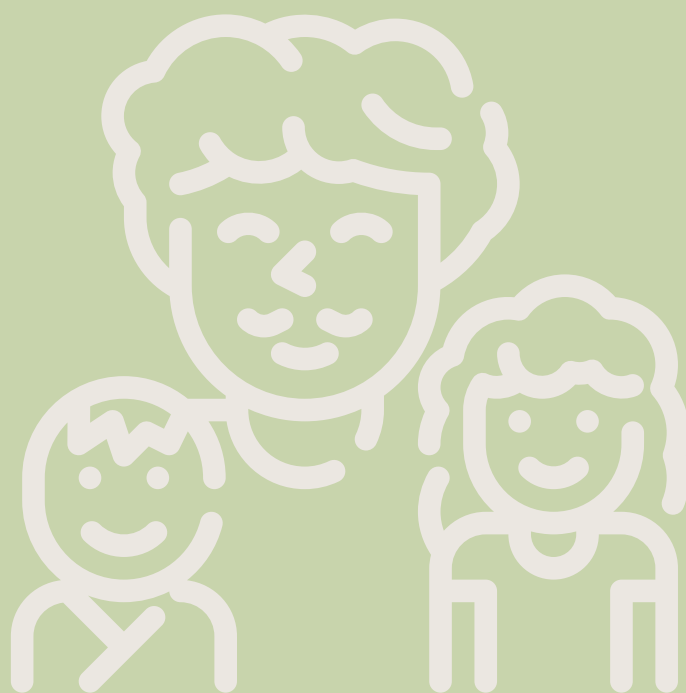


ALDeQ foreldreintervju ved mistanke om språkforstyrrelser/DLD hos flerspråklige



ALDeQ foreldreintervju ved mistanke om språkforstyrrelser/DLD hos flerspråklige

Foreldreintervjuskjema som kan brukes i samtale med flerspråklige barn og unges foreldre for å belyse barnets førstespråk/morsmål, språklige milepæler, aktivitetsmønstre og familiebakgrunn.

Alberta Language and Development Questionnaire (ALDeQ, Paradis et al., 2010) er et foreldreintervjuskjema som kan brukes i samtale med flerspråklige barn og unges foreldre for å belyse barnets førstespråk/morsmål, språklige milepæler, aktivitetsmønstre og familiebakgrunn. Formålet med intervjuskjemaet er å bidra til informasjonsinnhenting i kartleggingsprosessen når det er mistanke om DLD hos flerspråklige barn eller unge.

Språkforstyrrelser hos flerspråklige

Utviklingsmessige språkforstyrrelser (DLD) karakteriseres av vedvarende vansker med tilegnelse og bruk av språk. Barnet viser språklige ferdigheter som er vesentlig under det som er forventet ut fra barnets alder, erfaringer og øvrige fungering, og det fører til funksjonelle begrensninger i barnets kommunikasjon, sosiale deltakelse og skolerelaterte prestasjoner. Barn med DLD er en svært heterogen gruppe både når det gjelder hvor omfattende og alvorlige vanskene er og på hvilke språklige områder det enkelte barnet strever mest. Barn med DLD vil imidlertid ofte ha grammatiske vansker, lite ordforråd og begrensninger i fonologisk minne (Bishop, 2016, 2017; Paradis, 2016; Paul et al., 2020). Vanskene vil være til stede på alle barnets språk.

Når det gjelder DLD hos flerspråklige barn og unge, er det viktig å være bevisst på at utfordringer med grammatikk og lite ordforråd også kan være kjennetegn på det å ha et andrespråk i utvikling. Flerspråklige barn med DLD vil imidlertid ha vansker med ordforråd og grammatikk på begge sine språk. Samtidig er det også slik at i familier der et minoritetsspråk er det dominante førstespråket, vil norsk vanligvis få en stadig viktigere plass i takt med at familien gjennom skole, arbeid og fritid blir mer aktive deltakere i majoritetssamfunnet (Bratlie et al., 2022; Rydland et al., 2021). Usikre språkferdigheter på førstespråket kan i noen tilfeller også forklares ut fra at førstespråket i liten grad er i bruk.

Det er ikke tilstrekkelig å avdekke svake andrespråkferdigheter for å påvise DLD (se for eksempel Bishop et al., 2016; Paul et al., 2018).

Kartlegging ved mistanke om DLD

Det er utviklet få tester på ulike førstespråk/morsmål til bruk i norsk kontekst. Mange flerspråklige barn vil være eksponert for andrespråket (norsk) under andre betingelser (omfang og kvalitet) enn enspråklige barn. Tester som vurderer barns språklige ferdigheter på norsk, er utviklet og normert for enspråklige, og normene er ikke nødvendigvis gyldige (valide) for flerspråklige barn og unge (Bedore et al., 2012; Geva & Herbert, 2013; Peña, 2008). Resultater av språkkartlegging bør derfor vurderes kvalitativt i lys av barnets erfaringer. En avklaring av en mulig DLD må baseres på en vurdering av barnets språkferdigheter på de språk som er i bruk, og en vurdering av barnets totale språklige kompetanse (på to eller flere språk) bør derfor inngå i kartleggingsprosedyrene når DLD skal identifiseres (Bishop et al., 2017; Kohnert et al., 2010; Monsrud, 2022).

Informasjon om førstespråket/ morsmålet

Innhenting av informasjon fra foreldre om førstespråkutviklingen, ved hjelp av intervju eller spørreskjema, omtales ofte som det beste alternativet for å kunne vurdere flerspråklige barns førstespråkkompetanse (Bishop et al., 2017). Foreldreintervjuet ALDeQ er utviklet for å innhente informasjon om førstespråkutviklingen når det er vanskelig å teste denne direkte. Foreldreintervjuet er prøvd ut i en engelskspråklig kontekst i Canada, med foreldre til barn i alderen 4–7 år (Paradis et al., 2010, 2023). Den er utformet som et spørreskjema, men skal gjennomføres som et strukturert intervju sammen med barnets foreldre. Den norske utgaven av foreldreintervjuet er per i dag ikke prøvd ut systematisk i en norsk kontekst.

Foreldreintervjuet inkluderer spørsmål om språklige ferdigheter på førstespråket sammenliknet med andre barn med samme førstespråk.

Skjemaet består av spørsmål knyttet til fire områder:

Del A. Tidlige milepæler/utviklingstrinn på førstespråket/morsmålet.

Del B. Nåværende ferdigheter på førstespråket/morsmålet.

Del C. Aktivitetsmønstre og interesser.

Del D. Familiebakgrunn.

Gjennomføring av intervjuet

Spørreskjemaet skal gjennomføres som et intervju. Det bør brukes tolk etter behov.

Skåring og vurdering

Det kan beregnes en skår både ut fra kriteria for hvert av de fire områdene, samt en eventuell totalskår. Siden foreldreintervjuet ikke prøvd ut systematisk i en norsk kontekst, er risikogrense for de ulike områdene eller for totalskår er ikke mulig å angi. Det må derfor også i hver enkelt kartlegging vurderes hvilke spørsmål som er relevant å benytte.

Utprøvingen av ALDeQ i Canada indikerer imidlertid at informasjon fra del A, og dernest del A sammen med del B, gir mest nyttig klinisk informasjon i vurdering av mulig DLD (Paradis, 2010). Les mer i [Assessment of English language learners Using parent report on first language development, Johanne Paradis, Kristyn Emmerzael, Tamara Sorenson Duncan](#)

Ved tolkning av foreldreintervjuet, vær spesielt oppmerksom på:

- Tolkning av resultatene forutsetter at den som skal gjennomføre kartleggingen har kompetanse om andrespråkutvikling og utviklingsmessige språkforstyrrelser (DLD).
- Tolkningen må ses i sammenheng med resultatene fra utvalgte språktester på andrespråket, blant annet for grammatikk (morfologi og syntaks) og verbalt minne. Dette har vist seg å kunne gi sentral informasjon i identifisering av mulig DLD blant flerspråklige (Paradis et al., 2010; Paradis, 2023).
- Språkbruksmønstre i flerspråklige familier er dynamisk, og kan endres når barnet lærer seg andrespråket i barnehagen eller på skolen (Arntzen & Karlsen, 2019; Rydland & Grøver, 2021). Utvikling og opprettholdelse av førstespråket, og også kompetanse på førstespråket, kan avta over tid eller flere generasjoner i et nytt land (Montrul, 2016). Det er derfor stor variasjon i førstespråkferdighetene til flerspråklige barn og unge. Dette vil også kunne komme til uttrykk gjennom bruk av foreldreintervjuet.
- All informasjon som innhentes retrospektivt fra foreldre, som i dette intervjuet, innebærer en grad av usikkerhet. Resultatene må derfor tolkes med forsiktighet.
- Informasjon fra foreldreintervjuet må vurderes i sammenheng med informasjon om barnets språklige ferdigheter og fungering på norsk. Resultatene må vurderes opp mot hvor lenge barnet har vært eksponert for norsk, samt kvaliteten på eksponeringen.

Mer informasjon om språkbruksmønstre i familien, samt sosioøkonomiske forhold, kan innhentes på en systematisk måte ved å benytte Questionnaire for Parents of Bilingual Children (PaBiQ, norsk kortversjon ved Hansen og Simonsen, 2016).

Resultater fra foreldreintervjuet kan, som en del av en helhetlig kartlegging og sammen med tester for andrespråket, gi støtte for to ulike hypoteser:

Hypotese 1: Det er mistanke om at barnets språkvansker på både første- og andrespråket indikerer DLD.

Hypotese 2: Barnet benytter i liten grad førstespråket/morsmålet og har vært lite eksponert for norsk. Årsaken til språklig usikkerhet på første- og andrespråket har sammenheng med mangel på eksponering (omfang og kvalitet) for både første- og andrespråket.

Referanser

Arntzen, R. & Karlsen, J. (2019). Språkressurser, språkvalg og språkskifte: En studie av tospråklige barn fra fem- til tolvårsalder. *NOA - Norsk som andrespråk*. 35 (1), 32-61. Hentet fra <https://ojs.novus.no/index.php/NOA/article/view/1662>

Bedore, L. M., Peña, E. D., Summers, C. L., Boerger, K., Resendiz, M., Greene, K., Bohman, T. M., & Gilliam, R. B. (2012). The measure matters: Language dominance profiles across measures in Spanish–English bilingual children. *Bilingualism: Language and Cognition*, 15(3), 616-629. doi:10.1017/S1366728912000090

Bishop, D. V. M., Snowling, M. J., Thompson, P. A., Greenhalgh, T., & CATALISE consortium (2016). CATALISE: A Multinational and Multidisciplinary Delphi Consensus Study. Identifying Language Impairments in Children. *PLoS ONE* 11(7): e0158753. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0158753>

Bishop, D. V. M., Snowling, M. J., Thompson, P. A., Greenhalgh, T., & CATALISE-2 consortium (2017). Phase 2 of CATALISE: a multinational and multidisciplinary Delphi consensus study of problems with language development: Terminology. *The Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 58: 1068-1080. <https://doi.org/10.1111/jcpp.12721>

Bratlie, S. S., Brinchmann, E. I., Melby-Lervåg, M., & Torkildsen, J. von K. (2022). Morphology—A Gateway to Advanced Language: Meta-Analysis of Morphological Knowledge in Language-Minority Children. *Review of Educational Research*, 92(4), 614–650. <https://doi.org/10.3102/00346543211073186>

COST Action IS0804 (2011). Questionnaire for Parents of Bilingual Children (PaBiQ) <http://www.bi-sli.org>

Geva, E., & Herbert, K., (2013). Assessment and interventions for English language learners with learning disabilities. *Learning about learning disabilities*, 271-298.

Hansen, P., & Simonsen, H. G. (2016). PaBiQ norsk versjon: Spørreskjema om flerspråklige barn. Universitetet i Oslo

Kohnert, K. (2010). Bilingual children with primary language impairment: Issues, evidence and implications for clinical actions. *Journal of Communication Disorders*, 43(6), 456–473. <https://doi.org/10.1016/j.jcomdis.2010.02.002>

Monsrud, M. (2022). [“One size does not fit all”: En studie av språkferdigheter blant flerspråklige barn og unge.](#) Det utdanningsvitenskapelige fakultet

Montrul, S. (2016). *The acquisition of heritage languages*. Cambridge University Press

Paradis, J. , Emmerzal, K & Duncan, S.T. (2010): Assessment of English language learners: Using parent report on first language development. *Journal of Communication Disorders*, 43 (474-497)

Paradis, J. (2010). The interface between bilingual development and specific language impairment. *Applied Psycholinguistics*, 31(02), 227-252.

Paradis, J. (2011). Individual differences in child English second language acquisition: Comparing child-internal and child-external factors. *Linguistic approaches to bilingualism*, 1(3), 213-237

Paradis, J. (2016). The development of English as a second language with and without specific language impairment: Clinical implications. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, 59(1), 171-182.

Paradis, J. (2023). Sources of individual differences in the dual language development of heritage bilinguals. *Journal of Child Language* 2023, (1-25)

Paul, R, Norbury, C & Gosse, C. (2020): *Language Disorders from Infancy through Adolescence*. Elsevier, Fifth Edition

Rydland, V., & Grøver, V. (2021). Language use, home literacy environment, and demography: Predicting vocabulary skills among diverse young dual language learners in Norway. *Journal of Child Language*, 48(4), 717-736. doi:10.1017/S0305000920000495